

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ปุตุตา จ ทารา จ ปุตุตทาร์ ๑ ตสส จ ตตถ ปุตุตตานัง สงคโเท นาม ปาปนินวารณาทิที อุปการกรณัม ตัม เหฏฐา วุตตเมว ๑ ทารานัง สงคโเท นาม สมมานนาทิตี อุปการกรณัม ๑ เตนาท ภควา ปญจทิว โข คหปติปุตุต ฐาเนท สามีเกณ ปจจิมมา ทิสา ภริยา ปจจุปฏฐาตพพา สมมานนาย อวิมานนาย อนตจิรียาย อีสสรียไวสศเคน อลงการานุปปาทาเนน อิมะทิว โข คหปติปุตุต ปญจทิว ฐาเนท ๑เปฯ ปจจุปฏฐาตพพาติ ๑

ตตถ ปุตุตทารา ปิฏฐิตโต อนนุพนนทวเสน ปจจิมมา ทิสาทิว เวทิตพพา ๑ สมมานนายาติ เอตถ สมมานนา นาม สมภวานา ๑ สา อตถจิริยาลกขณา ทานลกขณา ปิยวจนลกขณา จาติ ติวริธา ๑ ตตถ อิตธา เทว จตตถปญจมฏฐาเนทว สงคทิตา ๑ ตสฺมา ปิยวจนลกขณัม สมภวานัง ทสเสตุม เทวมาเต ติสฺสมาเตติ เอว สมภวาวิตกถากถเนนาติ อฏฐกถาย วุตตัม ๑ อวิมานนายาติ เอตถ วิคธา มานนา วิมานนา น วิมานนา อวิมานนา วิมานนาย อกรณัม ๑ เตนฏฐกถาย ยถา ทาสกมมกราทโย โปเถตวา วิเทฐตวา กถเนติ เอว ปิเพตวา วิมานेतวา อถเนนาติ วุตตัม ๑ สามีเกณ ทิว วิมานิตัม อิตถีนัน สพโพ ปริชโน วิมานेतิว ๑ อนตจิรียายาติ ตัม อติกกมิตวา พทิว อญญาย อิตถียา สทฐิว ปริจรนโต ตัม อติจرتิว นาม ตัม อตตโน คิทินัน อติมณญิตวา อคณेतวา วตตนโต ตถา อกรเนน ๑ อีสสรียไวสศเคนาติ อิตถิว ทิว มหา ลตาสทิสมปิ"อการณัม ลภิตวา ภตตัม วิจารेतุม อลภมานา กุชฌนติว กฏจจุมุ หตเถ ฐูปตวา ตว รุจียา กโรทิติว ภตตเคเห วิสสุฐฐ สพพัม อีสสรียัม วิสสุฐฐัม นาม โทติ เอว กเรเนนาติ อตถิว ๑ เคเห เอว ฐฐวา วิจารेतพพมปิ ทิว กลิวณินชชาทิกมมัม กุลิตถียา ภารัว น โทติ สามีกสเสว ภารัว ตโต อภตัม สาปะเตยยมปน ตาย สคตตัม กตวา ฐูปตพพัม โทติ ๑ ตสฺมา ยาทิส อีสสรียไวสศโค คิทินียา อนนุจจวโก ตัม ทสเสนโต ภตตเคเห วิสสุฐฐติว อาท ๑ เอวณทิว ตสฺมิม วิสสุฐฐ สพพัม อีสสรียัม วิสสุฐฐัม นาม โทติติว เอตา มณญนติติว อธิปปาโย ๑ อลงการานุปปาทาเนนาติ เอตถ อิตถิว นาม ปุตุตลาเกณ วिय มหคสมวิปูลาลงการลาเกนาปิ น สนตฺตฺสนนตวาติ ตาส โตสนัน อการณัม ตสฺมา วิภวานุรูปเมว อลงการทานัน ยุตตนติว อาท อตตโน วิภวานุรูปเนน อลงการทาเนนาติ ๑

[๓๘๕] ปุตุตา จ ทารา จ ปุตุตทาร์ ๑ ตสฺส จ ตตฺถ ปุตุตานํ สงฺคโห นาม
ปาปนิวารณาทีหิ อุปการกรณํ ตํ เหฏฺฐา วุตฺตเมว ๑ ทารานํ สงฺคโห นาม สมฺมานนาทีหิ
อุปการกรณํ ๑ เตนนาห ภควา ปญฺจหิ โช คหปติปุตุต ฐาเนหิ สามิเกน ปจฺจิมมา ทิสา
ภริยา ปจฺจุปฺภุจฺจาทพฺพา สมฺมานนาย อวิมานนาย อนตฺติจริยาย อีสฺสรียไวสฺสคฺเคน
อลงฺการานุปฺปาทาเนน อิเมหิ โช คหปติปุตุต ปญฺจหิ ฐาเนหิ ๑เป๑ ปจฺจุปฺภุจฺจาทพฺพาติ ๑

[๓๘๖] ตตฺถ ปุตุตทารา ปิฏฺฐุโธ อนุพฺพนวเสน ปจฺจิมมา ทิสาติ เวทิตพฺพา ๑
สมฺมานนายาติ เอตฺถ สมฺมานนา นาม

[๓๘๕] บุตรและทาระ ชื่อว่า ปุตุตทาร์ ๑ (การสงเคราะห์) บุตรและภริยานั้น ๑
บรรดาบุตรและภริยานั้น การทำอุปการะ ด้วยฐานะทั้งหลายมีการห้ามจากความชั่วเป็นต้น
ชื่อว่า การสงเคราะห์บุตร, การสงเคราะห์บุตรนั้น ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ ในหนหลังแล้วแล ๑
การทำอุปการะ ด้วยฐานะทั้งหลายมีการนับถือเป็นต้น ชื่อว่า การสงเคราะห์ภริยา ๑
ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาค จึงตรัสว่า "คฤหบดีบุตร ทิศเบื้องหลังคือภริยา อันสามี
พึงบำรุงด้วยฐานะ ๕ คือ: ด้วยการนับถือ ด้วยการไม่ดูหมิ่น ด้วยการไม่ประพฤติล่วง
ด้วยการมอบความเป็นใหญ่ให้ ด้วยการเพิ่มให้เครื่องประดับ, คฤหบดีบุตร ทิศเบื้องหลัง
คือภริยา อันสามีพึงบำรุงด้วยฐานะ ๕ เหล่านี้แล" ๑

[๓๘๖] บรรดาทิศ ๖ เหล่านี้ บุตรและภริยา พึงทราบที่ "ทิศเบื้องหลัง" ด้วย
สามารถการติดตามไปข้างหลัง ๑ ในฐานะที่ ๑ ว่า สมฺมานนาย นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ ๑
การยกย่อง ชื่อว่าการนับถือ ๑

สมภวานา ๑ สภา อตถจริยาลกฺขณา ทานลกฺขณา ปิยวจนลกฺขณา จาติ ตีริธา ๑ ตตฺถ อิตฺธา เทว จตฺตตฺถปญฺจมฺภฺจฺจนาเนหฺว สงฺคหิตา ๑ ตสฺมา ปิยวจนลกฺขณํ สมภวานํ ทสฺเสตุํ เทวมาเต ติสฺสมาเตติ เอวํ สมภวาวิตกฺกถาถเนนาติ อภฺจฺจกฺกถายํ วุตฺตํ ๑ อวิมานนํยาติ เอตฺถ วิคฺคา มานนา วิมานนา น วิมานนา อวิมานนา วิมานนํยา อกรณํ ๑ เตนฺนฺจฺจกฺกถายํ ยถา ทาสกมฺมกราทโย โปเถตฺวา วิเหฺลฺลุตฺวา กเถนฺติ เอวํ ปิเพฺตฺวา วิมานेतฺวา อถเนนาติ วุตฺตํ ๑ สามีเกน ทิ วิมานิตํ อิตฺถิชนํ สพุโป ปริชฺเณ วิมานเตยฺเว ๑

การยกย่องนั้นมี ๓ อย่าง คือ มีการประพฤติประโยชน์เป็นลักษณะ ๑ มีการให้เป็นลักษณะ ๑ มีการกล่าวถ้อยคำน่ายกย่องเป็นลักษณะ ๑ ๑ ในการยกย่อง ๓ อย่างนั้น ๒ อย่างนอกนี้ ท่านสงเคราะห์ด้วยฐานะที่ ๔ ที่ ๕ นั้นแล ๑ เพราะฉะนั้น พระอรรถกถาจารย์ เพื่อจะ แสดงการยกย่องมีการกล่าวถ้อยคำน่ายกย่องเป็นลักษณะ จึงกล่าวไว้ในอรรถกถาว่า "ด้วยการ กล่าวถ้อยคำยกย่องอย่างนี้ว่า 'เนาะแม่เทพ เนาะแม่ดิส'" ๑ ในฐานะที่ ๒ ว่า อวิมานนํยา นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ ๑ ความนับถือไปปราศแล้ว ชื่อว่า ความดูหมิ่น ความดูหมิ่นหา มิได้ ชื่อว่าความไม่ดูหมิ่น คือไม่ทำความดูหมิ่น ๑ ด้วยเหตุนี้ ในอรรถกถาท่านจึงกล่าว ว่า "ด้วยการไม่กล่าวเบียดเบียนดูหมิ่น อย่างที่ คนทั้งหลายทปฏิบัติเบียดเบียนทาสและกรรมกร เป็นต้นว่ากล่าวจะนั้น" ๑ ด้วยว่า ชนข้างเคียงทั้งหมด ย่อมดูหมิ่นชนคือสตรีผู้ถูกสามีดูหมิ่น แล้วโดยแท้ ๑

อนติจรียาชาติ ต่ อติกมิตวา พหิ อญญา อิตถิยา สหฐี ปริจฺรฺโต ต่ อติจฺรติ นาม ต่
อตฺตโน คิหิณี อติมญฺญิตวา อคณตฺวา วตฺตฺนโต ตถา อกรณฺน ๑ อีสฺสรียโวสฺสคฺเคนาติ
อิตฺถิโย หิ มหาตาสทิสฺมปิ อามรณํ ลภิตฺวา ฆตฺตํ วิจเรตฺตํ อลฺภมานา กุชฺฌนฺตติ กญฺจํ
หตฺเต จฺจเปตฺวา ตว รุจฺจยา กโรหิตฺติ ฆตฺตเคเห วิสฺสญฺญู สพฺพํ อีสฺสรียํ วิสฺสญฺญู นาม โหติ
เอวํ กรณฺนติ อตฺถโ ๑ เคเห เอว จฺจตฺวา วิจเรตฺตพฺพมปิ หิ กลฺวิณฺชชาทิกมมํ กุลิตฺถิยา
ภารโ น โหติ สามิกสฺเสว ภารโ ตโต อวาทํ สาปเตยฺยมฺปน ตาย สฺสุตฺตํ กตฺวา จฺจเปตฺตพฺพ
โหติ ๑ ตสฺมา ยาทีเส อีสฺสรียโวสฺสคฺโค คิหิณฺยา อญฺจจฺวิโก ตํ ทสฺเสนโต ฆตฺตเคเห
วิสฺสญฺญูติ อาท ๑

ในฐานะที่ ๓ ว่า อนติจรียาย นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ ๑ สามील่องเกินภரியานั้นแล้ว
บำเรอกับสตรีอื่นภายนอก ชื่อว่าประพตติล่องภரியานั้น เพราะประพตติดูหมิ่น ไม่นำพาสตรี
แม่เรือนของตนนั้น ด้วยการไม่ทำอย่างนั้น ๑ ในฐานะที่ ๔ ว่า อีสฺสรียโวสฺสคฺเคน นี้
พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ ๑ ก็สตรีทั้งหลาย ได้เครื่องประดับแม่เช่นกับเครื่องประดับช้อมหา
ลดาแล้ว (แต่) เมื่อไม่ได้จัดภัต ย่อมโกรธ, เมื่อสามีวางทัพพีไว้ในมือแล้ว มอบเรือนครว
ให้ด้วยกล่าวว่า "หล่อนจงทำตามชอบใจของหล่อนเถิด," ความเป็นใหญ่ทุก ๆ อย่าง ย่อม
เป็นอันชื่อว่าสามีมอบให้แล้ว, ด้วยการทำอย่างนั้น ๑ ก็การทำงานมีกสิกรรมและวานิชกรรมเป็น
ต้น แม่ที่สามีตั้งอยู่ในเรือนนั้นแลพึงจัด ย่อมไม่เป็นภาระของกุลสตรี (สตรีในสกุล), เป็น
ภาระของสามีผู้เดียว; แต่สมบัติที่สามีหามาได้แต่การงานนั้น ย่อมเป็นของอันภரியานั้น
จะต้องเก็บทำเป็นอันคุ้มครองด้วยดี ๑ เพราะฉะนั้น พระอรรถกถาจารย์ เมื่อจะแสดงการ
มอบความเป็นใหญ่อันสมควรแก่สตรีแม่เรือน จึงกล่าวว่า ฆตฺตเคเห วิสฺสญฺญู ๑

เอวณฺหิ ตสฺมี วิสฺสฏฺฐุ สพฺพํ อีสฺสริยํ วิสฺสฏฺฐํ นาม โหตีติ เอตา มณฺญฺหฺตฺตีติ อธิปฺปาโย ฯ
อลงฺการานุปฺทาเนนาติ เอตถ อิตฺถิโย นาม ปุตุตฺตาเกน วิย มหคฺคฺมิวิปฺปาลงฺการลาเกนาปิ น
สนฺตฺสสนฺเตวาทิ ตาสํ โตสนํ อการณํ ตสฺมา วิภาวนฺรฺูปเมว อลงฺการทาณํ ยุตฺตฺหฺตฺติ อาห
อตุตฺตโน วิภาวนฺรฺูปเณ อลงฺการทาเนนาติ ฯ

อธิบายว่า ก็เมื่อเป็นเช่นนั้น สตรีแม่เรือนเหล่านั้น ย่อมสำคัญว่า "เมื่อเรือนนั้นอันสามีมอบ
ให้แล้ว, ความเป็นใหญ่ทุก ๆ อย่าง ย่อมชื่อว่า เป็นอันสามีมอบให้แล้ว" ฯ ในฐานะที่ ๕
ว่า อลงฺการานุปฺทาเนน นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ ฯ ธรรมดาสตรีทั้งหลาย ย่อมไม่ยินดี
แม้ด้วยการได้เครื่องประดับอันไพบุลย์มีค่ามากเหมือนการได้บุตรเลย เหตุนั้น การยังสตรี
เหล่านั้นให้ยินดี (ในการได้เครื่องประดับ) จึงไม่ใช่เหตุ; เพราะฉะนั้น การให้เครื่องประดับ
อันสมควรแก่สมบัตินั้นแล ควรแล้ว เหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า "ด้วยการให้
เครื่องประดับอันสมควรแก่สมบัติของตน" ฯ